



**Drugi Regionalny Okrągły Stół  
dotyczący  
Finansowania Efektywności Energetycznej  
w województwie kujawsko-pomorskim  
30 marca 2023**

**SPRAWOZDANIE**



Organizator i miejsce konferencji:

**Regionalna Agencja Poszanowania Energii i Środowiska**

**Ul. Szosa Bydgoska 3**

**87-100 Toruń**

<https://rapeis.wixsite.com/moja/post/drugi-regionalny-okr%C4%85g%C5%82y-st%C3%B3%C5%82-w-toruniu-30-03-2023-r>

[rapeistorun@gmail.com](mailto:rapeistorun@gmail.com)

## 1. PROGRAM

Data: 30 marca 2023 r. 10:00 – 15:00

10:00 – 13:00 Sesja plenarna

Powitanie:

- **Pan Robert Kowalski** Prezes Zarządu RAPEiŚ Toruń

Wystąpienia:

- Przedstawienie założeń i stanu zaawansowania projektu RoundBaltic w kontekście nowych form wsparcia finansowego i doświadczeń z innych województw w Polsce - Andrzej Rajkiewicz SAPE Warszawa
- Projekt UE ELENA w Banku Ochrony Środowiska S.A. dla samorządów, MŚP i mieszkalnictwa – Wojciech Bodziacki Bank Ochrony Środowiska
- Europejski Zielony Ład i jego przełożenie na program regionalny Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027–Przemysław Mentkowski Departament Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego
- Aktualne źródła wsparcia finansowego ze środków WFOŚiGW i NFOŚiGW w zakresie EE i OZE – Joanna Ciuba koordynator Zespołu Doradców Energetycznych WFOŚiGW w Toruniu

Przerwa kawowa

- Rola doradcy energetycznego oraz energetyka gminnego w lokalnej energetyce – Robert Śpiewakowski doradca energetyczny WFOŚiGW w Toruniu
- Zintegrowane Obszary Lokalnego Bilansowania Energii – przyszłość OZE i rynków energii - dr inż. Karol Wawrzyniak Kierownik Interdyscyplinarnego Zakładu Analiz Energetycznych Narodowego Centrum Badań Jądrowych
- Wpływ systemu ciepłowniczego na spełnienie wymogów w zakresie efektywności energetycznej budynków - Katarzyna Trzcińska - Swaczyna Biuro Rozwoju Rynku Ciepła PGE Toruń,
- Projekt „Digitalizacja rozliczeń za media – oszczędność czasu i droga do efektywności energetycznej” – Tomasz Bońdos Koordynator Zespołu ds. Zarządzania Energią Urząd Miasta Bydgoszczy

13:00 - 14:00 Sesja tematyczna : **Sesja tematyczna: Finansowanie renowacji budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i jednostek samorządu terytorialnego**

Moderator: Marek Zawadka

Sprawozdawca: Iwona Rucińska

14:00 – 14:30 **Przerwa na posiłek**

14:30 - 15:00 **Sesja plenarna – podsumowanie**

## 2. SESJA PLENARNA

### 2.1 Otwarcie Konferencji - Pan Robert Kowalski Prezes Zarządu RAPEiŚ Toruń

W imieniu organizatorów, uczestników konferencji powitał Pan Robert Kowalski. Omówił cel i założenia konferencji oraz podkreślił wagę problemu, jaką dla gospodarki i ekologii jest efektywność

energetyczna i konieczność jej wsparcia. Przekazał również, że program konferencji powstał przede wszystkim na bazie wniosków i konkluzji opracowanej wcześniej i zaktualizowanej w trakcie trwania projektu RoundBaltic diagnozy regionalnej. Do programu konferencji wykorzystano również wnioski i sugestie wynikające z obrad Pierwszego Regionalnego Okrągłego Stołu. Podziękował też uczestnikom za duże zainteresowanie wydarzeniem, co wyraziło się m.in. wysoką frekwencją.

## **2.2 Przedstawienie założeń i stanu zaawansowania projektu RoundBaltic w kontekście nowych form wsparcia finansowego i doświadczeń z innych województw w Polsce - Andrzej Rajkiewicz SAPE Warszawa**

Pan Andrzej Rajkiewicz swą prezentację rozpoczął od przedstawienia głównych celów projektu RoundBaltic, wśród których za najistotniejsze uznać należy bardziej efektywne wykorzystanie funduszy publicznych i niepublicznych na poprawę efektywności energetycznej. Nowym tłem dla poprawy efektywności są ambitne cele pakietu Fit For 55 i RePower EU. Zakładają one m.in., że w 2023 r. udział OZE w zużyciu energii finalnej winien wynieść 40% (Fit For 55) i 45% (RePower EU), redukcja emisji GHG względem 1990 r – 55%, a poprawa efektywności energetycznej 9% względem KPEiK (Fit For 55) i 13% (RePower EU). Mówca szeroko przedstawił tło RePower EU, jego cele i narzędzia oraz zalecane kierunki reform. W kolejnym akapicie swojego wystąpienia zwrócił uwagę na najbardziej istotne elementy długoterminowej strategii renowacji budynków (do 2050 r.) korespondujące z celami projektu RoundBaltic. Jest to przede wszystkim „całkowita rezygnacja z wykorzystania węgla w celach grzewczych”. Osiągnięcie tego celu wiąże się m.in. z wycofaniem wykorzystania węgla we wszystkich budynkach mieszkalnych do 2040 r., a w miastach do 2030 r. Zgodnie z tym dokumentem scenariusz renowacji zakłada połączenie masowej wymiany źródeł ciepła wraz z płytką termomodernizacją do 2030 r. ze stopniowym zwiększaniem skali głębokiej termomodernizacji do poziomu około 3% budynków rocznie. W kolejnej części swojego wystąpienia Pan Andrzej Rajkiewicz omówił szczegółowo nową formę wsparcia przedsięwzięć związanych z poprawą efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych, do której należy Program Termo BGK. Ważnym elementem wystąpienia było podzielenie się za doświadczeniami województwa mazowieckiego w zakresie poprawy efektywności energetycznej, wynikającymi z przyjętej w 2022 r. Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ i finansowanych w województwie programów „Mazowsze dla czystego powietrza”, „Mazowsze dla czystego ciepła”, „Mazowsze bez smogu”. Swoje wystąpienie zakończył przedstawieniem zestawienia funkcjonujących w województwie mazowieckim wszystkich form wsparcia finansowego poprawy efektywności energetycznej.

## **2.3 Projekt UE ELENA w Banku Ochrony Środowiska S.A. dla samorządów, MŚP i mieszkalnictwa - Wojciech Bodziacki Bank Ochrony Środowiska**

Pan Wojciech Bodziacki, ekspert w Departamencie Produktów i Programów Publicznych Banku Ochrony Środowiska skupił się przede wszystkim na prezentacji Projektu ELENA „BOŚ Bank na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej”. Projekt przeznaczony jest na wsparcie finansowe przedsięwzięć w sektorach: publicznym, przedsiębiorstw i mieszkaniowym. Wspiera m.in. modernizację budynków z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Prelegent zarekomendował również produkt kredytowy „EKOpżyczka dla samorządów”. Wsparcie finansowe w ramach Eko pożyczki przeznaczony jest dla samorządów, które korzystają z dofinansowania 90% kosztów przygotowania dokumentacji technicznej przy wykorzystaniu środków z grantu ELENA. Kolejnym omówionym produktem finansowym Banku Ochrony Środowiska był „Kredyt z premią BGK” dedykowany spółdzielniom mieszkaniowym, wspólnotom mieszkaniowym, jednostkom samorządu

terytorialnego oraz spółkom komunalnym na przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe zasobów mieszkaniowych.

#### **2.4 Europejski Zielony Ład i jego przełożenie na program regionalny Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 - Przemysław Mentkowski Departament Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego**

Pan Przemysław Mentkowski swoje szerokie wystąpienie podzielił na dwie części. Pierwsza dotyczyła charakterystyki Europejskiego Zielonego Ładu i jego elementów, które były podstawą zaprojektowania programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEKP 2021-2027), który został zatwierdzony przez Komisję Europejską 7 grudnia 2022 r. Prelegent przedstawił strukturę FEKP 2021-2027 i podział alokacji na poszczególne priorytety. Z celami jakie sobie stawia projekt RoundBaltic powiązany jest bezpośrednio Priorytet 2 „Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu” z alokacją 374,3 mln Euro, z czego na „wspieranie efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych” przeznaczona się 133,8 mln Euro oraz na „wspieranie energii odnawialnej” – 30,1 mln Euro. W swym wystąpieniu Prelegent skupił się głównie na działaniach w ramach celu szczegółowego 2 (i), dotyczącego wspierania efektywności energetycznej. Wsparcie finansowe dotyczyć będzie projektów kompleksowej modernizacji energetycznej wraz z audytem dla obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkaniowych. Zakres wsparcia obejmować będzie przedsięwzięcia związane m.in. z: ociepleniem obiektu, wymianą pokrycia dachu, okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia na energooszczędne, przebudową systemów grzewczych, systemów wentylacji i klimatyzacji oraz z zastosowaniem systemów zarządzania budynkiem. Obejmować także będzie budowę i przebudowę instalacji OZE. Prelegent dużo uwagi poświęcił omówieniu zasad realizacji wsparcia finansowego przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej. Podstawową zasadą realizacji wsparcia określoną w programie FEKP 2021-2027 jest zapewnienie zwiększenia efektywności energetycznej o minimum 30% w odniesieniu do energii pierwotnej. Zasady określają również, że w odniesieniu do źródeł ciepła nie będzie współfinansowane wprowadzanie pieców węglowych, a priorytetowo traktowane będą źródła ciepła wykorzystujące OZE. Dla każdego projektu konieczne będzie opracowanie audytu energetycznego. Beneficjentami działań w celu szczegółowym „efektywność energetyczna” będą głównie jednostki samorządu terytorialnego, spółdzielnie mieszkaniowe (budynki w miejscowościach do 10 tys. mieszkańców), wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego. W kolejnym etapie swego wystąpienia Prelegent omówił zakres i zasady wsparcia przedsięwzięć mających na celu poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstw. Drugim działaniem w programie FEKP 2021-2027, wiążącym się ściśle z celami projektu RoundBaltic jest „Rozwój instalacji OZE”. Program przewiduje wsparcie finansowe dla następujących typów projektów: rozwój małych instalacji OZE, rozwój mikroinstalacji oraz instalacje OZE w przedsiębiorstwach. W ramach projektu realizowane będzie m.in. wsparcie w infrastrukturę służącą do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z magazynami energii, wsparcie na budowę instalacji służących do wytwarzania biometanu i zielonego wodoru. Szeroko omówiono zasady i kryteria realizacji wsparcia dla rozwoju instalacji OZE ustalając m.in. moce przewidziane do dofinansowania dla poszczególnych źródeł.

#### **2.5 Aktualne źródła wsparcia finansowego ze środków WFOŚiGW i NFOŚiGW w zakresie EE i OZE – Joanna Ciuba koordynator Zespołu Doradców Energetycznych WFOŚiGW w Toruniu**

Pani Joanna Ciuba szczegółowo omówiła programy priorytetowe aktualnie realizowane w WFOŚiGW w Toruniu, wspomagające poprawę efektywności energetycznej. Sztandarowym, budzącym największe zainteresowanie jest program „Czyste powietrze”, który wystartował w 2018 r. i będzie realizowany do 2029 r. Jego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków

mieszkalnych jednorodzinnych. W ramach tego projektu Wnioskodawcy, na realizację wymiany źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków otrzymać mogą dofinansowanie w postaci dotacji lub dotacji na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego. Prelegentka przedstawiła szeroki wykaz zadań inwestycyjnych, które kwalifikują się do uzyskania finansowania. Przedstawiła jakie warunki dochodowe muszą spełniać Wnioskodawcy by uzyskać dofinansowanie oraz progi maksymalnej kwoty dotacji za realizację przedsięwzięć w określonym zakresie inwestycyjnym. Następnie Prelegentka przedstawiła założenia nowego programu „Mój Prąd 5.0”, w którym nabór wniosków rusza w kwietniu 2023 r., a zakres rzeczowy obejmuje m.in.: instalację PV, magazyny energii i ciepła, pompy ciepła i systemy zarządzania energią. Atrakcyjnym dla właścicieli budynków jednorodzinnych jest też nowy (wprowadzony w 2022 r.) program „Moje ciepło”. Zakres rzeczowy projektu obejmuje dofinansowanie pomp ciepła w formie dotacji do 30% kosztów kwalifikowanych. Warunkiem udzielenia dofinansowania jest uzyskanie podwyższonego standardu energetycznego budynków. Nowym programem jest też „Ciepłe Mieszkanie”, dający możliwość dofinansowania wymiany indywidualnych źródeł ciepła i poprawy efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach wielorodzinnych. Dofinansowanie w formie dotacji o różnej intensywności uzależnione jest od dochodów Beneficjenta. Zakres rzeczowy dofinansowanych przedsięwzięć w programie jest bardzo szeroki. Następnie Pani Joanna Ciuba szeroko omówiła cele, zakres i warunki, jakie muszą spełniać Beneficjenci, by uzyskać wsparcie finansowe w programie „Agroenergia”. Jest to program skierowany do właścicieli lub dzierżawców nieruchomości rolnych, którzy planują realizować instalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii oraz biogazownie rolnicze i MEW. Szczegółowo omówiła rodzaje przedsięwzięć objęte wsparciem oraz zakres finansowy wsparcia. Nowym programem dofinansującym instalacje fotowoltaiczne, biogazownie i elektrownie wodne o określonej mocy, a skierowanym do rolników i do spółdzielni energetycznych jest „Energia dla wsi”. Dużo uwagi poświęciła programowi „EKO-KLIMAT”, o okresie wdrażania 2020-2029. Jest to program wspierający przedsięwzięcia z zakresu ochrony wód, ochrony powietrza i powierzchni ziemi i skierowany do osób fizycznych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej. Jest to program, z którego można uzyskać preferencyjną pożyczkę z możliwością częściowego umorzenia. Wśród działań, których realizacja wiąże się z poprawą efektywności energetycznej są działania związane m.in. z wymianą źródeł ciepła. Program wspiera też m.in. zakup pojazdów o napędzie elektrycznym lub wodorowym, budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych i budowę biogazowni. Na zakończenie Prelegentka zasygnalizowała cele szczegółowe programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FeniKS) 2021 – 2027. Z efektywnością energetyczną bezpośrednio powiązany jest cel szczegółowy 2.0 „Wspieranie Z efektywności energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych” oraz cel 2.2 „Wspieranie energii odnawialnej”.

## **2.6 Rola doradcy energetycznego oraz energetyka gminnego w lokalnej energetyce – Robert Śpiewakowski doradca energetyczny WFOŚiGW w Toruniu**

Pan Robert Śpiewakowski zaprezentował Projekt Doradztwa Energetycznego realizowanego w WFOŚiGW w Toruniu przez Zespół Doradców Energetycznych, którego jest członkiem. Wskazał, że celem głównym projektu jest wsparcie przedsięwzięć inwestycyjnych, przyczyniających się do realizacji pakietu klimatyczno – energetycznego UE zwanego pakietem 3 x 20 (obniżenie emisji gazów cieplarnianych, poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie udziału OZE). Do zadań objętych projektem należą m.in. szkolenia, wspieranie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych prowadzonych przez JST, doradzanie zainteresowanych działaniami na rzecz ochrony środowiska. Ważnym zadaniem Zespołu Doradców Energetycznych jest szkolenie energetyków gminnych. Do tej pory wyszkolono energetyków z 76 gmin w województwie kujawsko-pomorskim (ponad 50% gmin).



## **2.7 Zintegrowane Obszary Lokalnego Bilansowania Energii – przyszłość OZE i rynków energii - dr inż. Karol Wawrzyniak Kierownik Interdyscyplinarnego Zakładu Analiz Energetycznych Narodowego Centrum Badań Jądrowych**

Pan Karol Wawrzyniak przedstawił cele i zakres projektu Gaspostrateg EueRegion, dotyczącego planów transformacji energetycznej z uwzględnieniem zintegrowanych obszarów lokalnego bilansowania energii (ZOLBE). Obecny system elektroenergetyczny zaplanowany i zbudowany jest w oparciu o założenie, że energia przesyłana jest jednokierunkowo – od dużych elektrowni przez sieć przesyłową i dystrybucyjną, do odbiorcy końcowego. W związku z rozwojem energetyki rozproszonej oraz koniecznością poprawy efektywności wykorzystywania energii jest to system ułomny. Rolą ZOLBE jest dostarczenie elastyczności niezbędnej do zapewnienia optymalnego ekonomicznie rozwoju systemu energetycznego opartego na OZE poprzez zwiększenie lokalnego wykorzystania produkowanej lokalnie energii, zwiększenie lokalnej elastyczności i integrację systemową źródeł rozproszonych oraz możliwość wykorzystania zasobów energii rozproszonej do obniżania kosztów uzasadnionych. Prelegent szeroko omówił krajowe uwarunkowania prawne i wymogi unijne dotyczące transformacji energetycznej, które mają na celu doprowadzić do neutralności klimatycznej EU do 2050 r. Najwięcej uwagi poświęcił społecznościom energetycznym, w tym roli, jaką może odegrać ZOLBE w transformacji energetycznej. Omówił uwarunkowania prawne, organizacyjne i techniczne działania najbardziej znanych w kraju form społeczności energetycznych, tj. klastrów energii i spółdzielni energetycznych oraz mniej znanych – prosument zbiorowych energii odnawialnej oraz prosument wirtualny energii odnawialnej. Podał też definicję projektowanych nowych społeczności energetycznych. Rolę, jaką może odegrać ZOLBE w procesie transformacji energetycznej Autor udokumentował przykładami. Omówił też narzędzia do wspomagania zintegrowanych obszarów lokalnego bilansowania, którymi mogą być systemy ZEFIR, CHRONOS i AURA. Podał przykłady wyników optymalnej transformacji energetycznej w jednostkach samorządu terytorialnego, z wykorzystaniem wyżej wymienionych systemów.

## **2.8 Wpływ systemu ciepłowniczego na spełnienie wymogów w zakresie efektywności energetycznej budynków - Katarzyna Trzcńska - Swaczyna Biuro Rozwoju Rynku Ciepła PGE Toruń**

Pani Katarzyna Trzcńska - Swaczyna omówiła czynniki wpływające na efektywność energetyczną z punktu widzenia wytwórcy i dostawców ciepła sieciowego, których finalnym efektem ma być poprawa efektywności przedsiębiorstwa oraz obniżenie współczynnika EP w budynkach odbiorców ciepła. Współczynnikowi EP (energia pierwotna) budynków poświęciła dalszą część swego wystąpienia podając definicję wskaźnika, sposób obliczania zapotrzebowania budynku na nieodnawialną energię pierwotną oraz charakteryzując czynniki, które wpływają na wielkość wskaźnika EP. Prelegentka podkreśliła rolę efektywności toruńskiego systemu ciepłowniczego – kogeneracyjnego źródła ciepła. Następnie omówiła ostatnie działania PGE dla poprawy sprawności toruńskiej sieci ciepłowniczej i współczynnika nakładu nieodnawialnej energii pierwotnej, związane z modernizacją sieci ciepłowniczej i węzłów cieplnych oraz optymalizacją parametrów pracy węzłów i instalacji grzewczych odbiorców. Udokumentowała, że obecny toruński system ciepłowniczy spełnia wymagania „efektywnego systemu ciepłowniczego według Pakietu Fit for 55” od 2026 r.

## **2.9 Projekt „Digitalizacja rozliczeń za media – oszczędność czasu i droga do efektywności energetycznej” – Tomasz Bońdos Koordynator Zespołu ds. Zarządzania Energią Urząd Miasta Bydgoszczy**

Pan Tomasz Bońdos omówił wdrożony w Urzędzie Miasta Bydgoszczy projekt robotyzacji procesu zarządzania dokumentami za energię elektryczną od sprzedawcy i dystrybutora dla jednostek miejskich. Wdrożone rozwiązanie jest jedyną autorską aplikacją tego typu w Polsce. Program pozwala

na bezobsługowe pobieranie, dystrybucję oraz archiwizację dokumentów płatności za media dla około 300 budynków zarządzanych przez Miasto Bydgoszcz. Korzyści z wdrożenia tego projektu SA ogromne.

### **3. SESJE TEMATYCZNA „Finansowanie renowacji budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i jednostek samorządu terytorialnego”.**

Moderator sesji: Marek Zawadka

Sprawozdawca: Iwona Rucińska

Sesja tematyczna poświęcona była zagadnieniom związanym z finansowaniem renowacji budynków z różnych segmentów. Punktem wyjścia do dyskusji była prezentacja doświadczeń i dobrych praktyk Spółdzielni Mieszkaniowej „Budowlani” w Bydgoszczy - „Finansowanie renowacji budynków mieszkalnych w SM Budowlani w Bydgoszczy”. Zasoby ogółem spółdzielni mieszkaniowej to 281 nieruchomości, w tym 206 mieszkaniowych. Działania termomodernizacyjne realizowane w budynkach spółdzielni to: docieplenie szczytów budynków grubości 5-8 cm, docieplenie frontów i stropodachów budynków, docieplenie szczytów budynków do grubości 12-15 cm, montaż podzielników ciepła, wymiana stolarki okiennej, wymiana drzwi wejściowych do klatek schodowych i pilotażowe docieplenie stropów piwnic. Łączny koszt działań termomodernizacyjnych w latach 2001 – 2021 wyniósł 63 265 091 zł. Finansowanie działań realizowane było z następujących źródeł: dotacja od Wojewody, Fundusz remontowy budynku, pożyczka wewnętrzna z funduszu zasobowego i dotacje unijne. Z kolei w latach 2021 – 2023 spółdzielnia realizowała zadania z obszaru: fotowoltaiki, wymiany instalacji c.w.u., wymiany stolarki otworowej, ulepszenie węzłów cieplnych, podgrzewacze elektryczne w budynkach usługowych, wymiana dźwigów osobowych. Zainstalowano fotowoltaikę w 36 budynkach, zainstalowana moc paneli to 442 kW – oszczędność z tego tytułu w latach 2022 – 2023 to 529 955 zł. Koszt całkowity inwestycji to ok. 2,4, mln zł, z czego ok. 844 tys. zł stanowiła dotacja z EFRR.

#### **Dyskusja w sesji tematycznej. Konkluzje i rekomendacje.**

- Patrząc na własne doświadczenia spółdzielni w realizacji działań renowacyjnych i pozyskiwaniu na nie funduszy zewnętrznych, z jakimi barierami/trudnościami trzeba się mierzyć?
  - ✓ Największą barierą – momentem przełomowym są skomplikowanie regulacje prawne – przepisy są zawiłe i trudne w interpretacji.
  - ✓ Spotykamy się także z trudnościami w uzyskaniu odpowiedzi i odpowiedniego wsparcia w urzędach i instytucjach, realizujących różne formy dofinansowania.
- Czy montaż fotowoltaiki w budynkach mieszkalnych, jako narzędzie wsparcia efektywności energetycznej jest inicjatywą spółdzielni mieszkaniowych/zarządców budynków czy raczej mieszkańców?
  - ✓ W większości jest to inicjatywa spółdzielni. Wciąż musimy edukować mieszkańców w zakresie korzyści wynikających z obecności urządzeń fotowoltaicznych – mieszkańcy pytają o zyski dla lokatorów – aspekt trudny do wyjaśnienia ze względu na to, że zyski są wyłącznie dla części wspólnych w budynku.
  - ✓ Trudnością w zrozumieniu sensu inwestowania w fotowoltaikę w budynkach wielorodzinnych jest brak odczuwania korzyści przez mieszkańców w budynkach niskich, tj. o niewielkiej powierzchni części wspólnych oraz nie posiadających wind.
  - ✓ Planowane jest, aby przepisy uwzględniały to, że korzyści z fotowoltaiki powinny być odczuwalne nie tylko za części wspólne budynku, ale również bezpośrednio dla mieszkańców - to powinno zachęcić zarówno mieszkańców, jak i zarządców budynków do stosowania nowoczesnych technologii fotowoltaicznych. Aktualne regulacje uniemożliwiają tworzenie skutecznych „spółdzielni energetycznych” oraz obszarów lokalnego bilansowania

- energii, które to rozwiązania mogłyby zachęcać lokatorów do ponoszenia nakładów inwestycyjnych na fotowoltaikę.
- ✓ Doświadczenia innych Spółdzielni Mieszkaniowych - w zasobach jednej ze spółdzielni w Toruniu zainstalowano fotowoltaikę na 24 budynkach mieszkalnych i 1 użytkowym. Uzyskano dofinansowanie wielkości 50% kosztów. Odczuwalne są pozytywne skutki projektu i planowana jest kontynuacja montażu na innych budynkach.
  - ✓ Należy zwrócić uwagę na barierę dla starań o dofinansowanie projektów – duże trudności z ich rozliczeniem, do doskonalenia jest organizacja i długotrwały proces rozliczania dofinansowań. To zniechęca do działania głównie małych zarządców budynków, dysponujących niewielką liczbą pracowników.
  - Czy Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ogranicza się tylko do komunikowania swoich programów pozyskania środków zewnętrznych, czy prowadzi też doradztwo pozyskania środków z innych źródeł?
    - ✓ Jest duża mnogość źródeł finansowania, przeciętnej osobie trudno się w tym obszarze zorientować, gdyż na to samo przedsięwzięcie może liczyć na różne formy dofinansowania. Rolą doradcy energetycznego powinno być znalezienie najlepszego rozwiązania, nie tylko z programów WFOŚiGW.
    - ✓ Doradcy energetyczni z WFOŚiGW udzielają także informacji na temat innych, znanych im źródeł finansowania.
  - W jaki sposób Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego może pomóc samorządom i mieszkańcom w wyborze najlepszych rozwiązań?
    - ✓ WFOŚiGW realizuje projekt szkolenia „Doradców Energetycznych” (gminnych), który może być bardzo dobrym rozwiązaniem. Problemem jest jednak brak środków finansowych w gminach na zatrudnianie energetyków gminnych. Rozwiązaniem byłoby wsparcie ze środków zewnętrznych, tj. zatrudnianie energetyków gminnych przez Urząd Marszałkowski z programów dofinansowań.
    - ✓ Brakuje też osób i środków zachęcających mieszkańców do realizowania zapisów ustawy antysmogowej.
    - ✓ Jako kraj przeoczyliśmy możliwość zdobycia środków unijnych na dofinansowanie zatrudnienia energetyków gminnych, tylko części gmin udało się skorzystać z takiego dofinansowania zatrudnienia. Obecnie należy przekonywać wójtów, burmistrzów i prezydentów miast do korzyści i pozytywnych efektów, jakie niesie za sobą zatrudnienie energetyka gminnego.
    - ✓ Inicjatywą Urzędu Marszałkowskiego mogłoby być opracowanie programu (np. 5 letniego) zatrudnienia energetyków gminnych, w tym określenie celu i zakresu ich pracy, poszczególnych zadań i wynagrodzenia.
    - ✓ Aby zatrudnienie energetyka gminnego było efektywne, należy wymagać od kandydatów wysokich kompetencji i doświadczenia, co wiąże się z podwyższeniem poziomu wynagrodzenia - dotychczasowa skala wynagrodzeń była zdecydowanie zbyt niska.
  - Czy rozwiązaniem jest etat energetyka gminnego (doradcy gminnego) obejmującego jednocześnie kilka gmin?
    - ✓ W przypadku zatrudnienia energetyka wspólnego dla kilku gmin problemem byłaby nie tylko trudność w realizacji dużej ilości zadań, ale także z wynagrodzeniem – każda gmina ma swój odrębny budżet.
    - ✓ Należy szukać rozwiązań i działań racjonalnych, tak aby nie przedłużać transformacji energetycznej. Istnieją sygnały, że UE będzie organizować w przyszłości „inwestorów zastępczych”, których zadaniem byłaby pomoc dla samorządów w przeprowadzeniu modernizacji infrastruktury i transformacji energetycznej. Jest to rozwiązanie zamiast doradców gminnych inwestor zastępczy przygotowujący wnioski i prowadzący cały proces pozyskania funduszy na inwestycje.



- ✓ Pomysł „inwestora zastępczego” jest dobry – jednak wymaga dobrego wypracowania w kontekście regulacji i przepisów umożliwiających funkcjonowanie tego stanowiska.
- Czy Spółdzielnie Mieszkaniowe i samorządy pozyskują Białe Certyfikaty za działania dla poprawy efektywności energetycznej?
  - ✓ Samorządy nie starają się o pozyskanie Białych Certyfikatów, głównie ze względu na to, że przychód z toe (BC) nie pokrywa kosztów firmy pozyskującej świadectwa efektywności energetycznej. Koszty audytów są zbyt wysokie w stosunku do korzyści z BC, istnieje tu również chaos legislacyjny. Istnieją jednak przykłady (SM w Bydgoszczy) pozyskiwania BC.
- Jakie widzicie inne pomysły rozwiązania dla poprawy efektywności energetycznej w budynkach?
  - ✓ W krajach zachodnich istnieją dopłaty do instalacji fotowoltaicznych montowanych na balkonach w budynkach wielorodzinnych (25% kosztów inwestycji) – musimy mieć na uwadze, że takie rozwiązania techniczne mogą nas czekać w przyszłości i zyskiwać na popularności. Świadomość w zakresie efektywności energetycznej mieszkańców stale rośnie i będzie się wiązać z chęcią montowania fotowoltaiki na balkonach.
  - ✓ Instalacje fotowoltaiczne balkonowe – to obecnie ogromne problemy dla zarządców budynków. Pomimo coraz większej liczby zapytań ze strony mieszkańców można uznać, że na tą chwilę nie ma warunków technicznych w Polsce do montowania instalacji samodzielnie przez lokatorów. Jest to działanie wymagające wypracowania rozwiązań formalnych i technicznych.

#### 4. Podsumowanie

Kończąc konferencję Pan Szczepan Burak (członek Zarządu RAPEiŚ w Toruniu) podziękował wszystkim uczestnikom za aktywny udział i jednocześnie zaprosił zebranych do śledzenia strony internetowej Stowarzyszenia, gdzie zamieszczone będą wszystkie prezentacje z obrad Drugiego Regionalnego Okrągłego Stołu i wszystkie inne nowe informacje o projekcie RoundBaltic.

Łącznie w konferencji udział wzięło 61 uczestników reprezentujących spółdzielnie mieszkaniowe (14 uczestników), samorządy i jednostki samorządów terytorialnych (17 uczestników), sektor finansowy (13 uczestników), przedsiębiorstwa (11 uczestników) i inne – stowarzyszenia i szkoły (6 uczestników). Sektor finansowy reprezentowany był przez BOŚ, BGK, mBank, Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy, Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych, WFOŚiGW w Toruniu i Departament Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Uczestnicy Konferencji otrzymali materiały promujące program RoundBaltic oraz materiały informacyjne i promocyjne z WFOŚiGW w Toruniu.

#### Uczestnicy Konferencji (61 osób):

1. Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Toruniu
2. Spółdzielnia Mieszkaniowa w Brodnicy
3. Spółdzielnia Mieszkaniowa w „Budowlani” w Bydgoszczy
4. Spółdzielnia Mieszkaniowa w Grudziądzu
5. Spółdzielnia Mieszkaniowa w Lipnie
6. Spółdzielnia Mieszkaniowa Kopernik w Toruniu
7. Spółdzielnia Mieszkaniowa Rubinkowo w Toruniu
8. Spółdzielnia Mieszkaniowa w „Na Skarpie” w Toruniu
9. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zieleniec” w Toruniu
10. Toruńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Toruniu
11. Urząd Gminy Chełmża
12. Urząd Gminy Łubianka
13. Urząd Miasta Aleksandrów Kujawski

14. Urząd Miasta Bydgoszcz
15. Urząd Miasta Grudziądz
16. Urząd Miasta Inowrocław
17. Urząd Miasta Toruń
18. Starostwo Powiatowe w Brodnicy
19. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko – Pomorskiego w Toruniu
20. Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w Toruniu
21. Miejski Zakład Komunikacji w Toruniu
22. Urbitor Sp. z o.o. w Toruniu
23. Zakład Inżynierii Środowiska
24. Bank Gospodarstwa Krajowego
25. Bank Ochrony Środowiska
26. mBank
27. Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy w Toruniu
28. Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych
29. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu
30. Interdyscyplinarny Zakład Analiz Energetycznych NCBJ
31. OPEC Grudziądz
32. PGE Toruń
33. Remec-Bud Sp. z o.o. w Toruniu
34. Centrum Kształcenia Ustawicznego w Toruniu
35. PZITS Toruń
36. RAPEiŚ Toruń
37. SAPE warszawa